

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tat-23 ta' Ottubru, 2013

Citazzjoni Numru. 783/2002

Atef Zarrouk

vs

**C & F Building Contractors Limited; u b'digriet tal-21
ta' Jannar 2009 giet kjamata fil-kawża s-soċjeta'
MiddleSea Insurance p.l.c.**

Il-Qorti,

Rat iċ-ċitazzjoni preżentata mill-attur Atef Zarrouk fid-9 ta' Lulju 2002 li permezz tagħha gie premess:

Illi l-attur kien impjegat tas-soċjeta' konvenuta u fit-12 t'Awissu 1999, waqt li l-attur kien qed jaħdem fuq xogħol mogħti lilu mis-soċjeta' konvenuta ġewwa r-Residenza għall-Kura tal-Anzjani ta' San Vincenz de Paule, Ħal-Luqa, huwa kien involut fuq incident fuq ix-xogħol fejn kien qed jinħatt saqaf u xogħol ieħor ta' kostruzzjoni u f'liema

Kopja Informali ta' Sentenza

ncident ċeda saqaf u l-attur waqa' għoli ta' iżjed minn sular;

Illi per konsegwenza ta' dan l-incident, li għalih kienet unikament responsabbli s-soċjeta' konvenuta, l-attur sofra danni konsiderevoli fosthom dawk riżultanti mill-korriment serju u ta' natura gravi li jwasslu għall-inkapaċita ta' natura permanenti, liema nkapaċita twassal għad-danni attwali kif ukoll sejra twassal għad-danni futuri *lucrum cessans*, u dana kif ser jiġi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

Illi għax-xogħolijiet ta' kostruzzjoni u demolizzjoni li kien qiegħed jagħmel l-attur fl-incident imsemmi s-soċjeta' konvenuta ma ħadet l-ebda passi sabiex tiġi mħarsa s-sigurta' u saħħet l-attur u ħaddiema oħra li kienu jagħmlu l-istess xogħol u ma sar xejn mis-soċjeta' konvenuta li permezz tiegħu seta' jiġi evitat dan l-incident li sar meta kienu qed isiru xogħlijiet ta' demolizzjoni u kostruzzjoni fir-residenza għall-kura tal-anzjani;

Illi l-incident imsemmi sar unikament minħabba traskuraġni, imperizja u nuqqas ta' ħarsien tar-regolamenti da parti tas-soċjeta' konvenuta;

Talab għalhekk l-attur lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:

1. Tiddikjara u tiddeċiedi li l-incident hawn fuq imsemmi li ġara fit-12 t'Awissu 1999 ġewwa r-Residenza għall-Kura tal-Anzjani ta' San Vincenz de Paule, Ħal Luqa ġara unikament b'tort u ħtija tas-soċjeta' konvenuta li għalhekk għandha tiġi tenuta responsabbli għad-danni attwali u konsegwenzjali li sofra l-attur;
2. Tillikwida dawn id-danni, jekk hemm bżonn bl-opera ta' perit jew periti nominandi;
3. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta tħallas lill-attur l-ammont ta' danni hekk likwidati.

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta, kompriżi dawk tal-ittra uffiċċjali datata it-18 ta' Lulju 2002¹, u bl-imgħax skond il-liġi, kontra s-soċjeta' konvenuta li minn issa hija ngunta għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ġuramentata tal-istess attur, il-lista tax-xhieda ndikati u l-elenku tad-dokumenti minnu esebiti;

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Ltd preżentata fl-1 t'Ottubru 2002 fejn permezz tagħha eċċepiet:

1. Illi d-domandi attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kontra tiegħu *stante* illi għall-incident u għar-rizultanti danni li l-attur qed jallega li sofra, is-soċjeta' eċċipjenti ma kellha l-ebda tort.

2. Illi għaldaqstant ladarba għall-incident imsemmi s-soċjeta' konvenuta ma kienet bl-ebda mod responsabbli, m'hemm l-ebda ammont x'jiġi likwidat favur l-attur fil-konfront tagħha kif lanqas m'hemm lok għal kundanna għal ħlas.

3. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni ġuramentata tas-soċjeta' konvenuta u l-lista tax-xhieda ndikati;

Rat id-digriet tagħha tat-30 ta' Ġunju 2005 fejn il-Qorti nnominat bħala Assistenta Ġudizzjarja lill-Avukat Dott. Elena Depasquale, biex tiġbor il-provi;

Rat id-digriet tagħha tal-21 ta' Jannar 2009, li permezz tiegħu laqgħet it-talba tas-soċjeta' konvenuta biex tiġi kjamata fil-kawża s-soċjeta' MiddleSea Insurance p.l.c.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tal-imsemmija soċjeta' kjamata fil-kawża MiddleSea Insurance p.l.c. ippreżentata fil-25 ta' Frar 2009 fejn ġie eċċepit:

---

¹ Din trid taqra 2001 skont kopja tal-ittra uffiċċjali a folio 6 tal-proċess.

1. Illi s-soċjeta' kjamata fil-kawża m'hijiex il-leġittima kontradittur u m'għandhiex *res standi* fil-kawża odjerna u għalhekk għandha tiġi lliberata mill-osservanza tal-ġudizzju ta' din l-Onorabbli Qorti bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited li kkjamat lill-eċċipjenti fil-kawża, jew kif jidhrilha aktar xieraq din l-Onorabbli Qorti, *stante* illi hija:-

a) m'għandha ebda rapport ġuridiku mal-attur u m'hijiex il-persuna leġittima sabiex twieġeb għat-talbiet attriċi u lanqas ma teżisti azzjoni diretta mill-attur kontra s-soċjeta' kjamata fil-kawża, (bħal f'każijiet oħrajn fejn hemm dritt ta' azzjoni diretta kontra l-assikuratur bħal per eżempju fil-każ tal-Kap. 104 tal-Liġijiet ta' Malta); u

b) m'hijiex responsabbli tħallas lill-attur f'każ ta' eżitu favorevoli f'din il-kawża favur l-attur kontra s-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited minħabba illi l-istess soċjeta' konvenuta naqset illi tonora l-obbligi tagħha li jinsabu fil-polza tal-assikurazzjoni tat-tip "*Employer's Liability*" bin-numru 0000931824296 maħruġa favur is-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited tramite intermedjarju tal-assikurazzjoni minħabba illi s-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited ma onoratx it-termini tal-polza in kwistjoni, u dana senjatament għaliex is-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited naqset totalment milli żżomm lill-istess soċjeta' kjamata fil-kawża infurmata bl-iżviluppi importanti dwar il-kundizzjoni medika tal-attur u kif ukoll dwar il-fatt illi l-attur kien qed jissuġġerixxi li s-soċjeta' C & F Building Contractors Limited kienet responsabbli għall-incident in kwistjoni w illi l-attur kien qed jitlob kumpens kontra s-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited għall-allegat danni sofferti mill-attur b'riżultat tal-incident in kwistjoni u dan kif jidher ċar mill-ittra ufficċjali datata 18 ta' Lulju 2001 illi qatt ma ġiet notifikata lis-soċjeta' kjamata fil-kawża u dan kif ġja ġie kkomunikat lis-soċjeta' konvenuta permezz t'ittra datata 17 ta' Jannar 2003 (kopja ta' liema ittra hija hawn anness u mmarkat bħala Dokument 'A'); u dan kif aktar ampjament ippruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

Kopja Informali ta' Sentenza

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost l-azzjoni attriċi hija preskritta kemm fil-konfront tal-attur a tenur tad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili u *semmai* u kif ukoll fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta a tenur tal-Artikolu 2156 (f) tal-Kodiċi Ċivili;

3. Illi ukoll mingħajr preġudizzju għas-suespost, fil-mertu t-talbiet kollha attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż billi s-soċjeta' kjamata fil-kawża m'hijiex responsabbli għall-inċident in kwistjoni u għall-konsegwentament allegat danni sofferti mill-attur u għalhekk m'hemm l-ebda danni x'jiġu likwidati u x'jitħallsu mill-istess soċjeta';

4. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni ġuramentata tal-kjamata fil-kawża, il-lista tax-xhieda indikati u l-elenku tad-dokumenti minnu eseбити;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Ikkunsidrat:-

Il-Fatti fil-Qosor:

Illi din il-kawża hija dwar inċident fuq il-post tax-xogħol. L-ċitazzjoni tgħid illi fit-12 ta' Awissu 1999, waqt illi l-attur, li huwa mpjegat mas-soċjeta' konvenuta, kien qiegħed jaħdem fir-Residenza għall-Anzjani San Vincenz de Paule, Ffal Luqa, huwa wegġa' meta nqabad taħt bejt li waqa' waqt li l-attur kien qed jagħmel xogħol fuqu u ġarrab danni, ukoll minħabba diżabilita' permanenti li żżommu milli jkompli bix-xogħol tiegħu. L-attur jgħid illi l-inċident seħħ bi ħtija tas-soċjeta' konvenuta iżda għalxejn sejħilha biex tersaq għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni. Għalhekk fetaħ din il-kawża.

Provi:

Illi rriżulta li l-inċident seħħ waqt illi l-attur li kien impjegat mas-soċjeta' konvenuta kien qed jagħmel trinka ġo bejt biex jitwaqqa' l-istess bejt fuq struzzjonijiet tal-foreman tiegħu. Dan ix-xogħol solitament kien isir minn Reno,

impjegat ieħor tal-konvenuta u mhux mill-attur. Waqt li l-attur kien qiegħed fuq il-bejt jagħmel dan ix-xogħol il-bejt qata' mingħajr ma kien għadu ntrabat u l-attur safa maħkum mill-bejt u garrab debilita' permanenti f'dahru.

Illi mix-xhieda prodotti mill-attur, kemm l-affidavit tiegħu nnifsu kif ukoll ix-xhieda Paul Spiteri u Lawrence Camilleri rrizulta li normalment xogħol il-konvenut kien aktar ta' ajjutant fuq il-lant tax-xogħol. L-attur solitament kien jagħmel xogħol ieħor bħal tindif tas-sit, tneħħija ta' materjal, jipprepara t-tajn eċċ. Pero' huwa qatt ma rrifjuta x-xogħol li kien jagħtih il-*foreman*. Irrizulta wkoll li fejn kien ikun hemm periklu l-*foreman* kien iqabbad lill-attur. Fil-gurnata qabel seħħ l-incident ix-xogħol tal-bejt kien qed isir minn haddiem ieħor ċertu Reno, li pero' minħabba is-sħana kien qabad u telaq mil-lant tax-xogħol qabel il-ħin. Il-*foreman* kien irrabjat dwar dan u l-għada bidel ix-xogħol li solitament kien jagħmel l-attur u qabbad lill-attur jagħmel ix-xogħol tal-bejt minflok l-impjegat l-ieħor Reno. Din kienet l-ewwel darba li l-attur kien qed jagħmel xogħol bħal dan. L-attur tħalla waħdu fuq il-bejt jagħmel dan ix-xogħol. Is-soltu kienu jkunu tlieta.

Illi għalkemm il-Perit Legali mqabbad fl-inkjesta jgħid li l-attur għandu parti mit-tort għax kien ġa għamel xogħol simili qabel, minn imkien ma jirrizulta li l-attur kien għamel xogħol simili qabel. Anzi għall-kuntrarju l-attur jinsisti li dakinhar kienet l-ewwel darba li għamel dak ix-xogħol u li dakinhar l-*foreman* tiegħu bidillu x-xogħol li soltu jagħmel u bagħtu jagħmel il-bejt. Dan ġie konfermat ukoll mix-xhieda prodotti mill-attur.

Illi mill-kontro-eżami tal-*foreman* Roger Spagnol² jirrizulta li l-attur kien waħdu fuq il-bejt. Is-soltu jkunu tlieta jaħdmu flimkien. L-attur qatt qabel ma kien qala' bejt waħdu. Hu kellu jagħmel it-toqob imbagħad isejjihom biex jorbtu l-ktajjen u jressqu l-krejn. L-impjegati ma kellhomx ilbies protettiv u lanqas ittieħdu prekawzjonijiet. Kellhom biss *safety shoes*. L-imgħallem jagħtihom ukoll il-*helmets*.

---

² A fol. 182 tal-proċess.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi dan ix-xhud għalkemm huwa l-*foreman* tal-kumpanija ma jafx x'hemm inniżżel fil-*health and safety manual* tal-kumpanija. U ma jaqrax il-*manual* jew ċirkularijiet u *policies* dwar *health and safety* tal-kumpanija. Jgħid li laqgħat dwar dan l-aspett tax-xogħol ma jkollhomx iżda jkellimhom biss l-imgħallem li jgħidulhom x'jagħmlu u jagħmluh. Jgħid li suppost li kellhom *health and safety officer* imma dakinhar tal-incident ma kienx fuq il-post u ma jafx marx qablu fuq il-lant tax-xogħol jew le għax hu ma rahx fuq il-post.

Illi minkejja li dan ix-xhud xehed li kien hemm *health and safety officer*, ñadd mill-impjegati l-oħra ma semma li kien hemm xi *health and safety officer* u dan il-*health and safety officer* li suppost kien hemm lanqas ma tressaq bħala xhud mis-soċjeta' konvenuta.

Fil-fatt, mix-xhieda ñargu dawn il-fatti:

1. Il-*foreman* biddel ix-xogħol tal-attur minn dak li normalment kien jagħmel u l-attur gie ordnat jagħmel dan ix-xogħol li ma kellux esperjenza fuqu għax is-soltu kien jagħmlu l-ñaddiem l-ieħor Reno;
2. L-attur tħalla waħdu jagħmel dan ix-xogħol li kien ġdid għalih;
3. Ix-xogħol ta' perikolu kien jingħata lill-attur;
4. Il-konvenuta m'għandha l-ebda *policy* dwar saħħa u sigurta' fuq ix-xogħol u ma kienu jittieħdu l-ebda prekawzjonijiet għajr li kienu jilbsu *safety shoes*;
5. Dan ma kienx l-ewwel incident fuq il-lant tax-xogħol tal-konvenuta;
6. Kieku ttieħdu prekawzjonijiet sempliċi u bażiċi bħal l-użu ta' lbies protettiv jew ta' harness waqt li qed issir it-trinka fuq il-bejt probabilment l-attur ma kienx iġarrab debilita permanenti;

Illi l-incident għalhekk seħħ għax:

Kopja Informali ta' Sentenza

- (i) il-foreman biddel ix-xogħol li solitament kien jagħmel l-attur,
- (ii) l-attur tħalla waħdu jagħmel dan ix-xogħol,
- (iii) għax is-soċjetà konvenuta ma kellhiex u ma applikat l-ebda sistema ta' saħħa u sigurta' għall-impjegati tagħha fuq il-post tax-xogħol.

Kunsiderazzjonijiet:

Illi l-attur ipprova li probabbilment il-każ ġara kif jinsisti hu. Ftit li xejn tagħmel differenza jekk fil-fatt użax l-imqass jew le kif is-soċjeta' konvenuta ssostni li qal l-attur fil-proċeduri kriminali. Dan għaliex li kieku:

- (1) ma nbidillux ix-xogħol minn dak li normalment kien jagħmel u tpoġġa jagħmel dan ix-xogħol li ma kellux esperjenza fuqu għax is-soltu kien jagħmlu l-ħaddiem l-ieħor Reno kieku probabilment ma kienx jġri l-incident;
- (2) l-attur tħalla waħdu jagħmel dan ix-xogħol li kien ġdid għalih;
- (3) irriżulta ċar li x-xogħol perikoluż kienu jagħtuh lill-attur;
- (4) il-konvenuta m'għandha l-ebda *policy* dwar saħħa u sigurta' fuq ix-xogħol u ma kienu jittieħdu l-ebda prekawzjonijiet għajr li kienu jilbsu *safety shoes*;
- (5) dan ma kienx l-ewwel incident fuq il-lant tax-xogħol tal-konvenuta;
- (6) kieku ttieħdu prekawzjonijiet sempliċi u bażiċi bħal l-ilbies ta' *safety harness* waqt li kien qed isir ix-xogħol fuq il-bejt kieku l-attur kien jibqa' sospiz fl-arja u ma kienx ibati debilita' permanenti;
- (7) ma ġiex pruvat li l-attur kien negligenti imma hu obda l-istruzzjonijiet mogħtija lilu;

(8) *semmai* jekk kien hemm xi negliġenza kontributorja fil-fattispeċi tal-każ odjern kienet minima u għandha tiġi sopportata mis-soċjeta' konvenuta u dan anke skond l-insenjamenti kwotati mill-attur fin-nota t'osservazzjonijiet tiegħu għax huwa l-imgħallem illi għandu jipprovdi ambjenti sigur fuq il-lant tax-xogħol u mhux l-impjegat.

Responsabbilta' għall-inċident:

Illi l-ewwel punt li jrid jiġi deċiż huwa ta' min kienet ir-responsabbilta' tal-istess inċident, u mill-provi prodotti hija l-opinjoni ta' din il-Qorti li s-soċjeta' konvenuta bħala l-imgħallem hija responsabbli għall-inċident, u allura għad-danni konsegwenzjali.

Illi jiġi relevat li *ai termini* tal-Att biex jipromwovi s-Saħħa u s-Sigurta' fuq il-Post tax-Xogħol - Att Numru VII tal-1994 fl-artikolu 2 (2) tal-istess jingħad li:

Art. 2 (2) (a) *"Illi huwa dmir ta' min iħaddem lil xi persuna oħra li jiżgura li l-post fejn isir ix-xogħol ikun ħieles minn sogri bla bżonn għas-saħħa u minn perikoli li jistgħu jiġu evitati għall-inkolumita' fiżika u psikoloġika tal-ħaddiema".*

Art.2 (2) (b) *ikompli jgħid: "Huwa dmir ukoll ta' min iħaddem li jiżgura illi kull proċess ta' xogħol imqabbad minnu jkun ħieles minn kull sogru bla bżonn għas-saħħa u minn kull perikolu li jista' jiġi evitat għall-inkolumita' fiżika u psikoloġika tal-ħaddiema mpjegati minnu u ta' ħaddiema mpjegati minn xi persuna li lilha jkun qabbad xi xogħol, sew jekk tkun persuna li timpjega lilha nifisha, kuntrattur jew sub-kuntrattur".*

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti, minħabba dak fuq premiss, is-soċjeta' konvenuta rrendiet ruħha responsabbli għal kull inċident li seta' jseħħ fuq il-post tax-xogħol meta ma ħaditx in konsiderazzjoni l-perikolu żejjed li l-ħaddiema kienu qed jinkorru meta kien qed jitwaqqa' l-bejt, meta ma kellhiex *health and safety officer* fuq il-post tax-xogħol speċjalment waqt li kien qed jitwaqqa' dan il-bejt, meta lanqas biss għandha *health and safety policy* li titħaddem fuq il-post tax-xogħol, meta l-ħaddiema lanqas ingħataw ilbies protettiv għal waqt ix-xogħol tagħhom, meta nbidel

ir-rwol tax-xogħol solitament mogħti lill-attur għal dak li tqabbad jagħmel dakinhar li seħħ l-incident.

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti, illum il-ġurnata l-ħtieġa ta' *safety officers* debitament imħarġa hija neċessita' *sine qua non* f'kull azzjenda serja li trid verament tara li r-regoli tax-xogħol dwar il-protezzjoni u s-sigurta' tal-ħaddiema fuq il-post tax-xogħol jiġu mantenuti u miżmuma f'kull ħin, u għalhekk in-nuqqas tal-istess hija difett serju fih innifsu fil-kuntest tal-obbligi tagħha skond il-liġi sabiex jinżammu *safety standards* ta' livell u serji fuq il-lant tax-xogħol, liema persuni kwalifikati jkunu jistgħu jaraw u jassiguraw mhux biss li r-regoli jiġu osservati, iżda huma nfushom jaraw li jintroduċu metodi fejn dejjem il-perikolu ta' ħsara lill-ħaddiema jiġi dejjem imnaqqas jekk mhux eliminat.

Illi għalhekk l-istess soċjeta' konvenuta skont kif ġie ritenut fis-sentenza "*ma pprovdietx dak li kellha tipprovdi 'a safe system of work', b'dan li ma osservatx id-dover tagħha li tipprovdi post tax-xogħol li ma jkunux ta' perikolu u riskji għas-saħħa tal-istess utent tagħhom*"³. Fil-fatt ġie dikjarat fis-sentenza "**Borg vs Wells et nomine**"⁴ illi:

"in planning a system of work, the employer must take into account the fact that the workmen become careless in works involved in their daily work", u dan tenut kont "tal-atmosfera tax-xogħol, id-diffikultajiet li jsib il-ħaddiem fil-kors tax-xogħol tiegħu, il-ħinijiet twal, l-għaġġla fix-xogħol, nuqqas ta' għajnuna minn ħaddiema oħra li jkunu nkarigati biex jaħdmu miegħu fuq ix-xogħol".

Illi fil-każ in eżami l-fatt li s-soċjeta' konvenuta dakinhar li seħħ l-incident kienet biddlet ix-xogħol li normalment kien jagħmel l-attur u bidlitu ma' xogħol aktar ta' perikolu, kien nuqqas serju *da parte* tagħha, li ma ħaditx b'hekk in konsiderazzjoni d-diffikultajiet inerenti fl-istess xogħol.

Illi *inoltre*, ġie ndikat li min iħaddem għandu l-obbligu u d-dmir li jipprovdi sorveljanza adegwata sabiex l-ambjent

³ "**Gordon Spiteri vs Waste Control Services Limited**", Prim Awla, 25 ta' Jannar 2000, "**Carmelo Cini vs Carmel Caccopardo nomine**", Prim Awla, 5 ta' Ottubru 1999.

⁴ 9 ta' Settembru 1981

tax-xogħol ma jkunx konduċenti għal kwalunkwe forma t'incident li jippreġudika lill-impjegati tiegħu⁵, u jrid jara wkoll li l-ħaddiema tiegħu jkunu mistħarrġa għat-tip ta' xogħol li jkunu mqabbdha jagħmlu.

Illi tenut kont tal-prinċipju stabbilit fis-sentenza “**Joseph Bugeja vs Anthony Falzon**”⁶ reitterata fis-sentenzi “**Emmanuel Grech vs Carmelo sive Charles Farrugia et nomine**”⁷ u “**Keith Caruana vs Joseph Paris et nomine**”⁸ il-Qorti sostniet illi bl-applikazzjoni tal-artikoli apposti, huwa obbligu ta' min iħaddem biex jipprovdi kondizzjonijiet li jassiguraw is-saħħa tal-ħaddiem fuq il-post tax-xogħol tiegħu. Tal-istess portata hija s-sentenza “**Robert Camilleri vs Malta Shipbuilding Company Limited**”⁹ fejn ingħad li s-soċjeta' konvenuta għandha tinżamm responsabbli meta ma tiefux ħsieb li tipprovdi ambjent li jassikura s-saħħa tal-ħaddiem.

Illi għalhekk l-ewwel talba attriċi għandha tiġi milqugħa fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta.

Illi din il-Qorti pero' jidhrilha li għalkemm is-soċjeta' imsejña fil-kawża kellha interess dirett fil-kawża u kien tajjeb li ġiet imsejña, hija ma tistax tiġi kundannata f'dawn il-proċeduri għaliex ma għandha ebda rapport ġuridiku mal-konvenut u fuq kollox f'din il-kawża ntalbet kundanna għal nuqqas ta' adempjiment ta' dover ta' *'employer'* fil-konfront tal-impjegat. Għalhekk jekk is-soċjeta' assikuratriċi msejña fil-kawża għandhiex tħallas hi d-danni hija kwistjoni li għandha tiġi determinata fuq talba apposita u fuq kriterji differenti minn dawk eżistenti fir-rapport ġuridiku bejn l-attur u s-soċjeta' konvenuta.

Konklużjoni dwar diżabilita'

Illi fil-kawża “**Joseph Bartolo pro et noe et vs George Zammit**”¹⁰ intqal illi:

---

⁵ “**Cini vs Wells noe**”, Prim Awla, 29 ta' Mejju, 2001.

⁶ Prim Awla, 30 ta' April 1997.

⁷ Appell, 7 ta' Dicembru 1994.

⁸ Prim Awla, 12 ta' Frar 1999.

⁹ Prim Awla, 26 ta' Frar 2001.

¹⁰ Prim Awla, 30 t' April 2001.

“Fil-klassifika ta’ personal injuries, hemm dawk li jissejhu ‘total wreck’ cases meta jkun hemm inkapaċita’ kompleta għax-xogħol, bħal fil-każi fejn wieħed jibqa’ paralizzat jew ikollu severe brain injury. Imbagħad hemm il- ‘partial wreck’ cases. F’dawn il-każijiet il-persuna kollha hija effettwata, iżda dawn il-każijiet huma differenti minn ta’ qabel billi tibqa’ l-kapaċita’ li taħdem u tgawdi l-ħajja. Eżempju ta’ dawn il-każijiet huma dawk fejn ikun hemm brain injuries resulting in a personality change, and multiple injuries with grave disfigurement. Imbagħad hemm it-tielet kategorija fejn ikun hemm loss of specific parts of the body.”

Illi l-każ in eżami jaqa’ fl-ewwel kategorija. L-attur għandu inkapaċita kompleta għax-xogħol, kif gie ċertifikat mill-espert *ex-parte*¹¹ u rikonfermat mill-espert inkarigat minn din il-Qorti¹². Huwa rilevanti wkoll illi dawn il-konklużjonijiet ma ġewx ikkontestati la mis-soċjeta’ konvenuta u lanqas mill-kjamata fil-kawża; anzi s s-soċjeta’ konvenuta ddikjarat fi stadju bikri tal-proċeduri li hija taqbel li l-attur huwa assolutament inkapaċi għax-xogħol minħabba l-incident in kwistjoni.

Likwidazzjoni ta’ danni

Illi stabbilita l-ħtija u r-responsabbilita’ tas-soċjeta’ konvenuta għall-incident odjern, kif ukoll id-diżabilita’, l-Qorti se tgħaddi issa għal-likwidazzjoni tad-danni.

Illi fil-likwidazzjoni ta’ danni wieħed għandu jieħu kont għalhekk tal-**Artikolu 1045 tal-Kapitlu 16 tal-Liġijiet ta’ Malta**, li jipprovdi li:

*“persuna responsabbli għandha twieġeb (inter alia) għat-telf ta’ qliegħ li tbat i quddiem minħabba nkapaci’ta’ għal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-għemil seta’ jgħib”. **Fl-artikolu 1045 (2)** tali “somma li għandha tiġi mogħtija għal din l-inkapaċita’ tiġi stabbilita mill-Qorti, wara li tqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, u b’mod partikolari, x-xorta u l-grad ta’*

---

¹¹ A fol. 32 tal-proċess.

¹² A fol. 69 tal-proċess.

nkapaçita' kkaġunata, u l-kundizzjoni tal-parti li tbaġħti l-ħsara”.

Illi tali regoli ġew supplimentati bil-prinċipji stabbiliti fil-kawża **“Michael Butler vs Peter Christopher Heard”**¹³ li pero' ġiet aġġustata għaž-żminijiet aktar riċenti peress li kif intqal fil-kawża **“Salvatore Mifsud vs Carlo Camilleri et”**¹⁴ *“iċ-ċirkostanzi tal-ħajja anke fil-Gzira taġħna nbidlu konsiderevolment u l-ammonti qeġħdin isiru fuq kriterji ferm differenti minn dawk li kienu jsiru għaxar snin jew għoxrin sena ilu”.*

Illi hekk, per eżempju, għar-rigward tal-*multiplier* applikat għall-kunċett tal-*working life expectancy of the victim* fejn qabel is-*ceiling* qatt ma eċċeda l-20, pero' llum bis-sentenza **“Mary Bugeja nomine et vs George Agius nomine”**¹⁵ is-sitwazzjoni tiddlet għaliex l-istess Onorabbli Qorti rikonoxxiet illi għalkemm is-sistema stabbilita f'**Butler vs Heard** hija dik l-aktar addattata, sakemm tinstab sistema oħra ta' komputazzjoni oħra aktar ġusta, pero' dan ma jfissirx illi:

“Il-Qorti għandha jew tista' tikkonsidra ruħha marbuta rigorożament ma' applikazzjoni tas-sistema msemmija li jorbtilha jdejha li dejjem u f'kull każ għandha tapplika multiplier li f'ċerti ċirkostanzi evidentement ikun iwassal għall-likwidazzjoni rreali jekk mhux addirittura nġusti. Fil-fehma konsiderata taġħha, sistema, tkun liema tkun, hija tajba purche' tħalli f'idejn il-ġudikant dak il-margni ta' diskrezzjoni li hu jħoss li konformement ma' l-aspetti partikolari ta' kull każ hu neċessarju sabiex issir ġustizzja”.

Illi dan ġie segwit bis-sentenza **“Vincent Axisa vs Alfred Fenech et”**¹⁶ fejn il-Qorti sostniet illi:

“din il-Qorti hija tal-fehma li ma għandhiex tkun marbuta ma' deċiżjonijiet li jllimitaw il-life expectancy sa massimu ta' għoxrin sena”, u tali prinċipju ġie konsistentement

---

¹³ Appell, 22 ta' Dicembru 1967.

¹⁴ Appell, 16 ta' Novembru 1983.

¹⁵ Appell, 26 ta' Lulju 1991.

¹⁶ Prim Awla, 16 ta' April 1991.

segwiet u żviluppat mill-ġurisprudenza nostrali tenut kont dejjem taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ in partikolari, u inkluż *'changes and chances'* tal-ħajja b'dan li l-Qorti ma għandha tkun qatt marbuta ma' *"xi massimu ġja' stabbilit sal-lum li, fl-aħħar mill-aħħar, huwa dejjem arbitarju u opinistiku"*¹⁷.

Illi din it-tendenza ġiet segwita f'diversi sentenzi fosthom **"Jacqueline Cassar vs Joseph Buhagiar et"**¹⁸, **"Duncan Vassallo vs Khalid Schwej"**¹⁹, **"Robert Barbara vs Saviour Galea"**²⁰, **"Susan Davies vs Anthony Galea"**²¹, **"Joseph Attard vs Carmelo D'Amato"**²², **"George Gatt vs Francis E. Carbone"**²³, **"Anthony Turner et vs Francis Agius et"**²⁴, **"Arthur Bonello nomine vs James Camilleri et"**²⁵, **"Abela vs Prim Ministru"**²⁶ fejn għalhekk il-*multiplier* ġie aġġustat sabiex jirrifletti r-realta' odjerna, u aspettattiva aktar ekwa u konformi mal-ġustizzja effettiva.

Illi fil-fatt din it-tendenza, alimentata mill-animu sabiex id-danneġġat ikun verament u realment ikkumpensat tad-danni li soffra, u dan apparti l-kunċett ta' *"pain and suffering"*, ġiet meħuda wkoll *oltre* f'ċerti pronunzjamenti mill-Qrati tagħna, fosthom **"Mary Bugeja vs George Agius"**²⁷ li sostniet illi:

"l-Qrati fil-pronunzjamenti tagħhom dwar il-kriterji li għandhom jintużaw biex jippruvaw jagħmlu tajjeb għall-incertezzi li l-likwidazzjoni ta' danni f'każijiet simili, dejjem jagħtu lok għalihom li qatt ma jirrinunzjaw għall-fakolta' diskrezzjonali tagħhom..... Dik l-Onorabbli Qorti ppronunzjat ruħha li taqbel li għandu jkun hemm ċerta elasticità ta' kriterju għaliex il- pronunzjament huwa

¹⁷ Ara wkoll **"Karen Zimelli vs Michael Sammut"**, Prim Awla.

¹⁸ Prim Awla, 01 ta' Marzu 1992.

¹⁹ Prim Awla, 08 ta' Marzu 1996.

²⁰ Prim Awla, 11 ta' Ottubru 1996.

²¹ Prim Awla, 10 ta' Ottubru 1997.

²² Prim Awla, 05 ta' Ottubru 1999.

²³ Appell, 07 ta' Lulju 1998.

²⁴ Prim Awla, 17 ta' Frar 1998.

²⁵ Prim Awla, 13 ta' Jannar 1998.

²⁶ Prim Awla, 30 ta' Diċembru 1994.

²⁷ Prim Awla 12 ta' Jannar 1987

wieħed ta' probabbilta'. Id-danneġġat jingħata somma kapitali darba waħda biss li meta tingħata b'sentenza mhix aktar soġġetta għall-ebda reviżjoni. Għalhekk din is-somma kapitali trid tkun tikkorrispondi kemm jista' jkun mar-realta'".

Din fil-fatt għandha tkun il-mira ta' kull evalwazzjoni u kalkolazzjoni ta' danni. Din l-istess vina ġiet segwita fil-kawżi "**Emanuel Agius vs Joseph Galea et nomine**"²⁸ u "**Mario Camilleri vs Mario Borg et nomine**" fejn ingħad illi:

"il-Ġustizzja li taf il-Qorti hija dik li fil-limiti tar-realta' u kemm huwa possibbli, terġa' tpoġġi l-vittma, ta' kwalsiasi att ingust, fl-istat li kienet qabel..... Huwa ngust li f'dawn il-kazijiet, u fejn ir-restituzzjoni fiżika tal-ġisem u s-saħħa tal-vittma ta' l-att illegali u ngust ta' ħaddieħor m'huwiex possibbli, ma tassikurax kemm tista' jkun kompensazzjoni adegwata. Altru milli imprevist. L-eżerċizzju huwa fuq ir-realta' sakemm hija prevedibbli a bażi ta' statistika u nduzzjoni".

Illi aktar jidher ċar li abażi tal-liġi tagħna, il-kwantifikazzjoni tad-danni hija fl-attitudini wiesgħa mħollija fid-diskrezzjoni tal-Qorti, tenut kont taċ-ċirkostanzi kollha tal-kaz, u għalkemm ċerti prinċipji għandhom jeżistu, u fil-fatt jeżistu għas-soluzzjoni tal-istess, dawn ċertament ma humiex assoluti, u l-Qorti żgur li mahijiex obligata li tapplika l-istess, speċjalment meta r-riżultat tal-applikazzjoni tagħhom ma jwassalx għall-kumpens reali u adegwat.

Illi applikati dawn il-prinċipji għall-kaz odjern, applikati wkoll fis-sentenzi "**Anton Debono vs Law. Quintano**"²⁹ u "**Raymond Gauci vs Christopher Galea**"³⁰, jirriżulta li l-attur kellu 29 sena meta ġara l-inċident, u għalhekk kellu "*working life expectancy*" ta' ċirka sitta u tletin (36) sena. Fiċ-ċirkostanzi l-Qorti ma tħossx li għandha tapplika *multiplier* anqas minn dan l-ammont ta' żmien, konsiderando li l-eta' ta' l-irtirar illum żdiedet għal ħamsa u

---

²⁸ 11 ta' Lulju 1989.

²⁹ Prim Awla, 24 ta' Marzu 2000.

³⁰ Prim Awla, 26 ta' April 2001.

sittin sena u anke għaliex ma ngabu ebda provi għaliex dan għandu jkun anqas.

Illi l-Kirurgu Prof. Frederick Zammit Maempel³¹ ikkonferma ċ-ċertifikat maħruġ minn Dr. G. Baldacchino³² u kkonferma d-debilta permanenti ta' 100% konsegwenza tal-inċident.

Illi madankollu, id-danni ma jingħatawx bħala kumpens għad-debilta' medika *ut sic* iżda għat-telf – kemm *damnum emergens* kif ukoll *lucrum cessans* – li l-attur iġarrab minħabba f'hekk. Fil-każ in eżami huwa relevanti illi lill-attur intemmlu x-xogħol b'seññ mis-sena elfejn (2000), bl-aññar ċertifikat tal-mard esebit, a fol 315 tal-proċess, iġib id-data tas-7 t'Awissu 2000, f'liema sena huwa kien bis-*sick leave* u kien ilu hekk bis-*sick leave* mid-data tal-inċident minħabba l-istat ta' sañhtu b'konsegwenza tal-inċident³³. *Inoltre* minkejja l-eta' żgħira tiegħu x'aktarx illi qatt aktar fil-ħajja lavorattiva tiegħu mhu se jkun kapaċi jerġa' jaħdem f'impjieg simili.

Illi wara li qieset id-debilità medika tal-attur, kif ċertifikata mill-espert imqabbad *ex-parte* mill-attur u konfermata mill-espert nkarigat minn din l-Onorabbli Qorti u l-fatt illi, minħabba l-istat ta' sañhtu konsegwenza tal-inċident odjern, ikun iebes ħafna għalih li jsib xogħol, il-Qorti hija tal-fehma illi l-kapaċità ta' l-attur li jaħdem naqset b'mija fil-mija (100%) kif ċertifikat u rikonfermat mill-espert inkarigat minn din l-Onorabbli Qorti.

Illi l-attur effettivament mhux biss tilef id-dñul ta' dawn l-aññar erbatax-il sena iżda wkoll mhux kapaċi li jerġa' jaħdem f'impjieg simili u għalhekk dan it-telf aktar għandu mil-*lucrum cessans* milli *damnum emergens*.

Illi d-dñul tiegħu skond anke d-dokumenti mressqa mill-attur kif ukoll mill-konvenuta³⁴ juru li fiż-żmien tal-inċident

---

³¹ A fol. 69 tal-proċess.

³² A fol. 32 tal-proċess.

³³ Ma ġietx esebita formola tat-terminu tal-impjieg.

³⁴ FS3's a folio 33, 34 u *work sheet* a folio kif ukoll mid-dokumenti a folio 331 sa 335 li huma l-ħlasijiet li għamlet il-kjamata fil-kawża lis-soċjeta' konvenuta.

I-attur kien jaqbad paga f'idejh ta' sittin Lira (Lm60) fil-gimgha (bil-ħlas tat-taxxa u sigurta' soċjali dan kien jitla' għall-ħamsa u sittin Lira Maltin Lm65) li jiġu tlett elef u tlett mija u tmenin Lira Maltin (Lm3,380) fis-sena llum ekwivalenti għal sebat elef, tmien mija u tlieta u sebgħin Ewro u tmienja u għoxrin ċenteżmu (€7,873.28), esklużi l-bonus ta' darbtejn fis-sena ta' mija u tmintax il-Lira Maltin illum ekwivalenti għal mitejn u erbgħa u sebgħin Ewro u sebgħa u tmenin ċenteżmu (€274.87) u eskluż ukoll iż-żieda annwali fil-paga tal-għoli tal-ħajja. Illi għalhekk it-telf għal erbatax-il sena eskluż iż-żieda annwali fil-paga tal-għoli tal-ħajja mogħtija mil-liġi matul dawn is-snin huwa ta' mija u erbatax-il elf u erbgħa u sebgħin Ewro u għaxar ċenteżmi (€114,074.10). Rajna illi d-debilta' tal-attur hija ta' mija fil-mija (100%) u għalhekk id-danni sofferti sal-lum huma ta' mija u erbatax-il elf u erbgħa u sebgħin Ewro u għaxar ċenteżmi (€114,074.10), f'liema somma għad ma ġiex kunsidrat iż-żieda annwali fil-paga tal-għoli tal-ħajja mogħtija mil-liġi.

Illi rigward it-tnejn u għoxrin sena *working life expectancy* li fadal sakemm l-attur jilħaq l-eta' tal-irtirar, u in konsiderazzjoni taż-żieda annwali fil-paga tal-għoli tal-ħajja, din il-Qorti sejra timxi fuq il-paga minima vigenti llum li tammonta għal mija u sitta u tmenin Ewro u ħamsa u tletin ċenteżmu (€186.35) li kalkolati għal tnejn u ħamsin ġimgha għal tnejn u għoxrin sena jammontaw għas-somma ta' mitejn u tlettax-il elf u mija u erbgħa u tmenin Ewro u erbgħin ċenteżmu (€213,184.40).

Illi b'kollox għalhekk l-attur tilef mija u erbatax-il elf u erbgħa u sebgħin Ewro u għaxar ċenteżmi (€114,074.10) u mitejn u tlettax-il elf u mija u erbgħa u tmenin Ewro u erbgħin ċenteżmu (€213,184.40) ammontanti għas-somma globali ta' tlett mija u sebgħa u għoxrin elf, mitejn u tmienja u ħamsin Ewro u ħamsin ċenteżmu (€327,258.50).

Illi dwar il-*lump sum* jingħad illi fil-kawża fl-ismijiet “**Paul Xuereb noe vs Emanuel Xuereb pro et noe**”³⁵ intqal illi:

---

³⁵ Prim Awla, 05 t'Ottubru 1995.

“Fir-rigward tar-riduzzjoni għall-`lump sum payment' il-Qorti, fl-iskorti ta' deċiżjonijiet oħra mogħtija minnha kif presjeduta, jidhrilha li ... ma għandu jsir l-ebda tnaqqis fil-persentaġġ solitu ta' 20 fil-mija għal 'lump sum payment' jekk ma jkunux għaddew aktar minn tlett snin mid-data tal-preżentata taċ-ċitazzjoni u jekk ikun għadda dan il-perjodu allura għandu jsir tnaqqis ta' 2% għal kull sena minn dik id-data”.

Illi fil-każ odjern, il-kawża ġiet intavolata fid-9 ta' Lulju 2002 u għalhekk sal-lum għaddew aktar minn ħdax-il sena mill-preżentata tal-kawża u aktar minn erbatax-il sena mid-data tal-inċident. Illi għalhekk jekk wieħed kellu jnaqqas 2% mis-sena 2002 sal-lum jiġi li għandu jnaqqas 22% u dan mingħajr ma jiġu konsiderati t-tlett snin ta' qabel minn meta seħħ l-inċident sa meta ġiet intavolata l-kawża. Dan ifisser li l-attur għandu favur tiegħu 2% aktar fuq it-tnaqqis tal-persentaġġ tal-*lump sum payment* u għalhekk fil-każ in eżami din il-Qorti ma hi se tagħmel l-ebda tnaqqis.

Illi dan mhux qed isir biex jiġi penalizzat il-konvenut imma għax mhux possibbli li jiġi degretat il-ħlas tal-imgħax mid-data meta ġiet kaġunata l-ħsara kif ritenut fis-sentenzi **“Caruana vs Camilleri”**³⁶, **“Desira vs Cassar”**³⁷, **“Gauci Raymond pro et noe vs Galea Christopher”**³⁸ u **“Joseph Bartolo pro et noe et vs George Zammit”**³⁹.

Illi l-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha tal-5 ta' Frar 1980 fl-ismijiet **“Vincenza Vella Dalmas vs John Ghigo et”** qalet illi:

“B'telf ta' qliegħ wiehed ma għandux jifhem biss telf ta' salarju jew ħlas ieħor li huwa jirċievi iżda għandu jinkludi l-ispejjeż kollha li minħabba fl-infortunju l-persuna jkollha tagħmel għaliex hija se jkollha titef dawn il-flus minħabba f'dan l-infortunju”.

---

³⁶ Prim Awla, 5 t'Otubru 1993.

³⁷ Prim Awla, 13 ta' Jannar 1995.

³⁸ Prim Awla, 26 t'April 2001.

³⁹ Prim Awla, 30 t'April 2001.

Illi f'dan ir-rigward pero' fil-każ in eżami ma tressqu l-ebda provi quddiem din il-Qorti.

Illi jingħad fl-aħħarnett li dan huwa wkoll ibbażat fuq il-prinċipju li skond is-sentenza “**Joseph Bartolo et vs George Zammit**”⁴⁰: “*The fixation of damages is so largely a matter of opinion or of impression that differences of calculation or assessment are expected. There is to some extent an exercise of judicial discretion*”⁴¹.

Eċċezzjonijiet tal-kjamata fil-kawża

Illi l-eċċezzjonijiet imressqa mis-soċjeta' kjamata fil-kawża huma pjuttost eċċezzjonijiet li jirrigwardaw ir-relazzjoni bejn is-soċjeta' kjamata fil-kawża u s-soċjeta' konvenuta għajr għall-ewwel parti tal-ewwel eċċezzjoni, u ċjoe' l-paragrafu 1(a). Illi din il-Qorti kif ġja' ngħad taqbel ma' din l-eċċezzjoni.

L-Eċċezzjoni tal-preskrizzjoni

Illi s-soċjeta' kjamata fil-kawża eċċepiet ukoll il-preskrizzjoni. Għall kull buon fini l-Qorti se tidhol fiha għal raġunijiet li jistgħu jinqalgħu aktar 'il quddiem fil-vertenza.

Illi fil-kawża “**Maria Pace pro et noe vs Joseph Abela**”⁴² ingħad illi:

“Għall-finijiet ta' preskrizzjoni, il-liġi u l-ġurisprudenza jiddistingwu tliet kwalitajiet ta' danni:

1. *Dawk li jiġu minn reati vera u proprji, jiġifieri minn fatti li huma punibbli kriminalment, f'dan il-każ li preskrizzjoni ċivili hija dik tal-azzjoni kriminali.*

2. *Dawk li jiġu minn fatti li la huma reati reati u lanqas ma huma inadempjenza kuntrattwali: f'dan il-każ il-preskrizzjoni applikabbli hija ta' sentejn; u*

⁴⁰ Prim Awla, 30 ta' April 2001.

⁴¹ “**Morris L.J. in Scott vs Musial**”.

⁴² Qorti tal-Kummerċ, 21 ta' Mejju 1993.

3. *Dawk li jidderivaw minn inadempjenza kuntrattwali; f'dan il-każ hija applikabbli l-preskrizzjoni tal-istess obbligazzjoni.*"

Illi l-Qorti rriteniet dawn il-prinċipji ukoll f'diversi kawżi oħra in partikolari "**Giuseppa Camilleri et vs Dr. F. Frendo**"⁴³, "**Scicluna vs Tracey**"⁴⁴, "**Bugeja vs Baldacchino**"⁴⁵, "**Dr. Amadeo Fava vs Giuseppa Bonnici**"⁴⁶ u "**Joseph Bugeja vs Anthony Falzon pro et noe**"⁴⁷.

Illi f'din il-kawża s-soċjeta' kjamata fil-kawża qed tissorleva il-preskrizzjoni għall-azzjoni attriċi fil-konfront tal-attur a tenur tal-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili u fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta a tenur tal-Artikolu 2156 (f). Din il-Qorti ma tistax taqbel ma' din l-eċċezzjoni mressqa mis-soċjeta' konvenuta *stante* illi l-attur bagħat l-ittra uffiċjali lis-soċjeta' konvenuta biex jirreklama d-danni għall-inċident fit-18 ta' Lulju 2001, u ċjoe' fit-terminu preskritt mil-liġi u għaldaqstant kien għadu fit-terminu li tagħtih il-liġi biex jaġixxi. *Inoltre* l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni applikabbli fil-konfront tal-kjamata fil-kawża ma tistax tregġi fil-konfront tal-attur *stante* illi l-attur ma setax ikun jaf jekk is-soċjeta' konvenuta kinitx assikurata u lanqas seta' jkun jaf min kienet is-soċjeta' assikuratriċi tas-soċjeta' konvenuta. Din l-eċċezzjoni għalhekk qed tiġi miċħuda.

Illi rigward l-eċċezzjoni sollevata fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta l-kawża odjerna tirrigwarda t-talba tal-attur fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta u fi stadju ulterjuri l-istess soċjeta' konvenuta talbet li s-soċjeta' assikuratriċi tagħha tiġi kjamata fil-kawża. Il-Qorti m'għandhiex quddiemha kawża mill-attur kontra s-soċjeta' kjamata fil-kawża u lanqas m'għandha quddiemha kawża mis-soċjeta' konvenuta kontra dik kjamata fil-kawża bħala l-assikuratriċi tagħha, u konsegwentament din l-eċċezzjoni

---

⁴³ Vol. XII, pg 144.

⁴⁴ Vol. XVII.I.151.

⁴⁵ Vol. XXI.I.529.

⁴⁶ Vol. XXIX.II.581.

⁴⁷ 16 ta' Frar 1984.

Kopja Informali ta' Sentenza

hija rritwali. Għaldaqstant il-Qorti tastjeni milli tiegħu konjizzjoni tagħha.

KONKLUŻJONI

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, taqta' u tiddeċiedi, billi filwaqt li tillibera lis-soċjeta' imsejha fil-kawża mill-osservanza tal-gudizzju, u tilqa' biss l-eċċezzjoni tagħha fir-rigward, tiċhad l-eċċezzjonijiet kollha tas-soċjeta' konvenuta, u tilqa' t-talbiet attriċi b'dan illi:-

- 1. Tiddikjara illi s-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited hija responsabbli għall-korriment li sofra l-attur u għad-danni konsegwenzjali;**
- 2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur fl-ammont ta' tlett mija u sebgħa u għoxrin elf u mitejn u tmienja u ħamsin Ewro u ħamsin ċenteżmu (€327,258.50);**
- 3. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta imsemmija sabiex tħallas lill-attur id-danni kollha hekk likwidati fl-ammont ta' tlett mija u sebgħa u għoxrin elf u mitejn u tmienja u ħamsin Ewro u ħamsin ċenteżmu (€327,258.50).**

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittra uffiċjali tat-18 ta' Lulju 2001 u bl-imghax legali mid-data tal-lum sad-data tal-effettiv pagament kontra s-soċjeta' konvenuta C & F Building Contractors Limited; madankollu s-soċjeta' imsejha fil-kawża MiddleSea Insurance p.l.c. għandha tħallas l-ispejjeż tagħha stess.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----